

**Jokihelmen opiston
osaamisperusteisten kurssien
opetussuunnitelma 2025-2026**

Jokihelmen opiston osaamisperusteisten kurssien opetussuunnitelma 2025-2026

Johtokunta on hyväksynyt --.6.2025 Jokihelmen opiston osaamisperusteisten kurssien opetussuunnitelman 2025-2026, joka otetaan käyttöön 1.8.2025 alkaen.

Jokihelmen opiston osaamisperusteisten opetussuunnitelma on pedagogisen ohjauksen, suunnittelun, perehdyttämisen, johtamisen ja arvioinnin työväline. Opetussuunnitelman tarkoitus on auttaa henkilöstöä, opiskelijoita, päättäjiä ja sidosryhmiä saamaan kuva opiston osaamisperusteisista kursseista. Opetussuunnitelma toimii opetuksen suunnittelun ja toteutuksen perustana sekä siltana opiston strategian ja toteutettavan opetusohjelman välillä.

Opetussuunnitelma tukee tavoitteiden saavuttamista ja laadukasta opetustoimintaa. Lisäksi se on opetuksesta vastaavan henkilöstön ammatti-identiteetin ja itseymmärryksen tuki sekä toimintaa kehittävän dialogin mahdollistaja.

Nimi	Jokihelmen opiston osaamisperusteisten kurssien opetussuunnitelma 2025-2026
Päätösnumero	346/12.08.00/2024
Hyväksyjä	Haapaveden kaupunki/Jokihelmen opiston johtokunta
Päätöspäivämäärä	26.6.2025
Voimaantulopäivämäärä	1.8.2025
Pdf luotu	18.6.2025

SISÄLTÖ

1. Jokihielmen opisto koulutuksen järjestäjänä.	1
1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus.	3
1.1.1. Kansalaisopistojen opetus.	4
Sanasto.	5
Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä.	5
Kansalaisopistossa opetettavat aineet.	6
Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa.	6
2. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa.	8
2.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu.	8
2.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.	8
3. Osaamisen arviointi.	9
3.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.	9
3.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät.	9
3.3. Kurssin arviointiasteikko.	10
3.4. Osaamisen arvioijat.	10
3.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä.	11
3.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto).	11
3.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto.	12
3.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu.	12
3.9. Todistus suoritettusta kurssista.	12
4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän.	13
5. Musiikki.	14
5.1. Pianon alkeiskurssi 1, 2 op.	14
5.2. Pianon alkeiskurssi 2, 2 op.	15
5.3. Pianon peruskurssi 1, 3 op.	16
5.4. Pianon peruskurssi 2, 2 op.	17
5.5. Pianon peruskurssi 3, 3 op.	18
6. Kuvataide.	20
6.1. Kalligrafia - filigraanein koristellut alkukirjaimet, 1 op.	20
6.2. Kalligrafia - fraktuura, 1,5 op.	21
6.3. Kalligrafia meits väripuupiirros - kalligrafian kesäkurssi, 0,75 op.	21
6.4. Kalligrafian perusopinnot – Historialliset kirjoitukset, I kalligrafian teoria, II Analyysi ja III Materiaalioppi, 7 op.	22
6.5. Kalligrafia - liriläinen puoliunsaali, 2,5 op.	23

6.6. Piirustus ja maalaus päivänvalo Haapavesi/Iltapäiväateltajee Oulainen, 1,5 op.	24
6.7. Taideverstas Haapavesi syksy/Rentoa kuvataidetta aikuisille Oulainen syksy, 1,5 op.	25
6.8. Rentoa kuvataidetta aikuisille Oulainen kevät, 2 op.	27
6.9. Taideverstas Haapavesi kevät, 1,5 op.	28
6.10. Piirustus ja maalaus päivänvalo Haapavesi kevät/Iltapäiväateltajee Oulainen kevät, 2 op.	29
7. Kädentaidot.	30
7.1. Tuohikurssi, 1 op.	30

1. Jokihelmen opisto koulutuksen järjestäjänä

Kansalaisopiston perustehtävä

Jokihelmen opisto on alueellinen kansalaisopisto, joka toimii Haapavedellä, Kärämäellä, Merijärvellä, Oulaisissa, Pyhännällä ja Siikalatvan kunnassa. Haapaveden kaupunki on isäntäkunta. Jokihelmen opisto on joustava, nykyhetkessä ja tulevaisuuden kehityksen sykkeessä oleva aktiivinen, vahva alueellinen ja väestön tarpeita ja toiveita kuunteleva oppilaitos. Vuosi 2025 on Jokihelmen opiston kahdeksastoista työvuosi ja alueen kansalaispistotoiminnan 62. toimintavuosi. Olemme monipuolinen, joustava, tässä ajassa ja tulevaisuuden kehityksen sykkeessä oleva, vahva alueellinen väestön tarpeita ja toiveita kuunteleva oppilaitos kuntien keskustoissa ja kylillä. Opetustoimintamme perustuu Lakiin vapaasta sivistystyöstä (21.8.1998/632) ja Lakiin taiteen perusopetuksesta (21.8.1998/633).

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

Jokihelmen opiston tehtävä kiteytettynä: **Jokihelmen opisto järjestää laadukkaita ja monipuolisia oppimismahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiä eri-ikäisille ihmisille.**

Edistämme yksilöiden persoonallisuuden, sivistyksen ja osaamisen kasvua, lasten ja nuorten sosiaalistumista, työikäisten työkyvyn ja hyvinvoinnin tukemista, ikääntyvien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukemista sekä alueen kulttuuriin, identiteetin ja perinteen vaalimista ja edistämistä. Osallisuus ja yhteisöllisyys saman henkisten kurssilaisten kanssa korostuu tässä ajassa. Kurssien merkityksellisyys yksilölle sekä omien tarpeiden ja toiveiden toteuttaminen ovat keskeisiä tekijöitä hakeutua kursseille.

Maahanmuuttajien kotoutumista tuetaan suomen kielen ja kulttuurin opetuksella sekä hyvinvointi-, taito- ja taideaineiden kursseilla. Kansalaisopiston merkitys kunnan elinvoima-, vetovoima- ja pitovoimatekijänä sekä viihtyvyyden lisääjänä on suuri.

Vapaan sivistystyön tehtävänä on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. VST-koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista omaehtoista kehittymistä, kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä kansanlaistaitoja, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaan sivistystyön koulutus ei johda tutkintoon, vaan on vapaatavoitteista, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sisältävää omaehtoista oppimista. Osaamisperusteiset kurssit mahdollistavat opiskelijan osaamisen näkyväksi tekemisen ja arvioimisen kriteeriperusteisesti. Jokihelmen opiston opetustarjonta perustuu paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin.

Jokihelmen opistolla on merkityksellinen tehtävä kestävän elämäntavan ja kehityksen, vastuullisuuden ja ekososiaalisen sivistyksen edistämisessä. Tavoitteenamme on edistää alueemme väestön kestävään elämäntapaan sitoutumista ja tietoisuuden lisääntymistä kestävästä kehityksestä ja ekososiaalisesta sivistyksestä osana vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opetusta. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin. Jokihelmen opiston suunnitelman painopisteenä on sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus. Osallistumme aktiivisesti tulevaisuuden sivistys- ja hyvinvointikuntien palveluiden kehittämiseen sekä verkostoidumme alueen järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Uudistamme toimintamalleja vastaamaan ajan ja talouden haasteisiin kestävän kehityksen periaatteita huomioiden.

VISIO 2025

Jokihelmen opiston tavoitteena on tuottaa iloa, hyvinvointia, sivistystä ja elämyksiä kaikenikäisille. Missiomme on onnistua yhdessä kuntalaisten ja kuntien kanssa. Arvot ohjaavat käytännön toimintaamme ja sisältöjämme.

Arvomme ovat:

Elämänikäinen oppiminen (Uuden oppiminen on merkityksellistä, henkilökohtaiset tarpeet, toiveet, odotukset, vapaaehtoisuus...)

Kokonaisvaltainen hyvinvointi (psyko-fyysis-sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen)

Ihmisläheisyys ja osallisuus (kohtaamisia, vuorovaikutusta, psykologinen turvallisuus...)

Elämyksellisyys ja uuden luominen (tekeminen ja siitä nauttiminen, iloa, arjen pieniä tähtihetkiä...)

Vastuullisuus (kaikessa toiminnassa, kestävä tulevaisuus, kestävä kehitys, ekososiaalinen sivistys...)

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman perusteet toimivat pedagogisen ohjauksen, kurssisuunnittelun, perehdyttämisen, johtamisen ja toiminnan arvioinnin välineenä. Tavoitteena on avata henkilöstölle, opiskelijoille ja päättäjille Jokihelmen opiston keskeisiä toimintaperiaatteita ja luoda pohja vuosittaiselle kurssisuunnittelulle. Opetussuunnitelma tukee strategiaa, tavoitteiden saavuttamista ja laadukasta opetusta. Oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat kuvaavat eri aineiden opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja rakennetta sekä osaamisperusteisten kurssien keskeiset osaamistavoitteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä arvioinnin kriteerit.

Opetussuunnitelmassa on kuvattu Jokihelmen opiston vapaan sivistystyön opetustoiminnan pääperiaatteet. Kurssitarjonnasta on nostettu osaamisperusteiset kurssit, joista opiskelijan on mahdollista saada opintosuoritusmerkintä Oma Opintopolku -palveluun. Osaamisperusteinen kurssitarjonta täydentyy opiskelijoiden toiveita ja tarpeita kuunnellen. Taidekoulu Jokihelmen Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu erikseen.

Oppimiskäsitys

Kansalaisopiston opetus on avointa kaikille ja kaikenikäisille. Opiskelija on itseohjautuva, omien tarpeiden ja tavoitteiden mukaan opiskeleva sekä elämäntilanteeseensa sopivia valintoja tekevä aktiivinen toimija. Jokainen opiskelee omista lähtökohdistaan. Kurssisuunnittelulla ja ohjauksella pyritään löytämään jokaiselle sopiva kurssi. Opiskelu perustuu vapaaehtoisuuteen. Opiskelijat ovat erittäin motivoituneita itsensä ja taitojensa kehittämiseen.

Jokihelmen opistossa oppiminen on merkityksellistä, elämänikäistä ja yhteisöllistä. Osallisuus ja kohtaamiset sekä yhdessä uuden oppiminen ovat meille tärkeitä. Olemme aidosti kiinnostuneita ihmisten kokemuksista, tarpeista ja toiveista oppia uutta ja kehittyä. Elämänikäinen oppiminen ja yhdessä tekeminen on jokaisen oikeus ja mahdollisuus toteuttaa itseään, kehittyä ja saada sisältöä omaan arkeen. Tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus ja kunnioitus opiskelijoiden kohtaamisessa ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa edistää luottamuksellista ilmapiiriä. Kannustamme opiskelijoita itseohjautuvaan oppimiseen, oma-aloitteisuuteen, joustavuuteen ja vastuullisuuteen omasta oppimisesta. Itseohjautuva oppija ei työskentele yksin vaan oppimista tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kurssilaisten ja opettajan kanssa. Kurssien lisäksi tuotamme monenlaisia kulttuuritapahtumia ja elämyksiä kuntalaisille. Kannustamme opiskelijoita ja henkilöstöä osallistumaan opiston kurssien suunnitteluun ja toiminnan kehittämiseen.

Henkilöstö

Jokainen meillä töitä tekevä on oman alansa osaaja ja tärkeä Jokihelmen opiston toiminnan kokonaisuudessa. Rehtorilla ja päätoimisella opetushenkilöstöllä on vastuu opiston opetustarjonnan monipuolisuudesta ja pedagogisesta kehittämisestä. Tuntiopettajat rekrytoidaan lukukausittain. Tuntiopettajat ovat oman opetusalan asiantuntijoita, joilta ei edellytetä pedagogista pätevyyttä, mutta useimmilla se on. Opettajien osaamista tuetaan perehdytyksen,

koulutuksen ja pedagogisen tukemisen keinoin. Toimistohenkilöstö tekee kurssisuunnittelua ja turvaa opiston toimintaa sekä tukee ja ohjaa opettajia ja opiskelijoita käytännön asioissa.

Opettaja ohjaa yksilön ja ryhmän oppimisprosessia uuden tiedon ja taidon suuntaan, kannustaa, tukee ja auttaa ongelmanratkaisussa sekä antaa palautetta oppimisprosessin eri vaiheissa. Opettaja käyttää monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia opetusmenetelmiä opiskelijoiden oppimisen edistämiseksi. Suositut opetusmenetelmät ovat tekemällä oppiminen, dialogioppiminen, havainnollistaminen ja mallioppiminen, aktivoiva ryhmätyö, työpajat, portfolio ja luennot. Opetusmenetelmä valitaan huomioiden opetettava aine, kurssin sisältö ja tavoitteet, ryhmän koko, opetustila, kurssilaisten ikä, taitotaso, oppimiskokemukset ja motivaatio. Ryhmien heterogeenisuus edellyttää opettajalta monipuolisia pedagogisia taitoja ja niiden tilanteenmukaista käyttämistä.

Jokihelmen opistolla on merkityksellinen tehtävä kestävän elämäntavan ja kehityksen, vastuullisuuden ja ekososiaalisen sivistyksen edistämisessä. Tavoitteenamme on edistää alueemme väestön kestävään elämäntapaan sitoutumista ja tietoisuuden lisääntymistä kestävästä kehityksestä ja ekososiaalisesta sivistyksestä osana vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opetusta. Perusajatuksena on, että ekologiselle kestävyydelle luodaan edellytykset sosiaalisin, kulttuurisin ja taloudellisin keinoin. Jokihelmen opiston suunnitelman painopisteenä on sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus.

Jokihelmen opiston oppimisympäristöt ovat toimintaan soveltuvia vuokratiloja, joissa pyritään ottamaan huomioon saavutettavuus, esteettömyys, kestävä elämäntapa, opetettavien kurssien tarpeet, turvallisuus ja viihtyvyys. Suosituinta on lähiopetus, mutta tarjoamme myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntävää verkko-, etä- ja monimuoto-opetusta.

Jokihelmen opiston toiminnan arviointi on itsearviointia, joka palvelee opiston kehittämistä. Arviointitietoa kerätään opiskelijoilta, asiakkailta, sidosryhmiltä ja henkilökunnalta.

1.1. Lainsäädännöllinen tausta ja oppilaitosmuodon yleiskuvaus

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998)

Kansalaisopistoja yhtenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista ohjaa laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Opetus on avointa kaikille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Useimmiten opetustarjontaan kuuluu taideaineiden, käsityön ja musiikin kurseja, kieli- ja kirjallisuuskurseja, kotitalouden, liikunnan ja tietotekniikan kurseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Lisäksi kansalaisopistoissa järjestetään vuosittain paljon avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista. Kansalaisopistoon ei pääsääntöisesti tulla suorittamaan tutkintoa, vaan opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä.

Vuonna 2021 Suomessa on yhteensä 177 kansalaisopistoa ja niiden opetus ulottuu jokaisen kunnan alueelle. Yksi toiminnan pääperiaatteista on opetuksen tuominen lähelle ihmisiä ja kurssitoiminta onkin usein hajautettu eri puolille kuntaa sinne, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Kansalaisopisto voi olla nimeltään kansalaisopisto, työväenopisto, opisto tai aikuisopisto. Oppilaitosmuotona kansalaisopisto on joustava, ketterä toimija, joka vastaa kansalaisten sivistystarpeiden lisäksi myös yhteiskunnan muutos- ja koulutustarpeisiin.

Opistot toimivat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä ylläpitämisluvalla. Ylläpitämisluvan voi saada kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö.

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

Jokihelmen opistolla on tärkeä rooli väestön sivistyksen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäjänä sekä alueemme elinvoimaisuuden tukijana. Jokihelmen opiston laaja vapaan sivistystyön opetustarjonta edistää ihmisen elämänikäistä oppimista ja persoonallisuuden kasvua, kokonaisvaltaista hyvinvointia ja yksilön elämää rikastuttavia sosiaalisia suhteita. Osallistuminen kursseille ennaltaehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä tukee yksilön toimintakykyä monipuolisesti. Itse tekemisen lisäksi taiteesta ja kulttuurista nauttimisen ja yleisönä olemisen kautta ihmisten elämänsisällöt rikastuvat ja elämäntarkoitus vahvistuu.

Kansalaisopistossa opiskeleminen ja harrastaminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja on avointa kaikille ja kaikenikäisille. Vapaan sivistystyön opetus tarjoaa mahdollisuuksia elämyksiin, uusien asioiden kokeilemiseen, taiteeseen, elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä monipuoliseen harrastamiseen. Vapaan sivistystyön tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallistasolla kuntien ja kuntalaisten tarpeita ja toiveita kuunnellen. Vapaa sivistystyö ei ole tutkintotavoitteista eikä sisältöjä säädellä laissa. Tämä mahdollistaa kurssitarjonnan ajankohtaisuuden, monipuolisuuden ja vaihtuvuuden eri vuosina. Osaamisperusteiset kurssit tuovat mahdollisuuden kursseilla hankitun osaamisen osoittamiseen ja dokumentointiin. Digiosaamisen lisääntymisestä huolimatta kansalaisopisto-opetusta halutaan pääosin perinteisin lähiopetuksen keinoin.

1.1.1. Kansalaisopistojen opetus

Kansalaisopistojen tarjoama opetus on perinteisesti pääsääntöisesti kurssi-, luento- tai työpajamuotoista. Opetus on pääsääntöisesti lyhytkestoista, omaehtoista matalan kynnyksen koulutusta, jonka kautta voi perehtyä uusiin asioihin tai syventää osaamistaan.

Kuntalaiset voivat usein vaikuttaa kurssitarjontaan esittämällä omia toiveitaan ja opistojen kuuluukin [lakisääteisesti](#) vastata paikallisiin sivistystarpeisiin. Tästä johtuen kansalaisopistojen kurssitarjonta vaihtelee lukukausittain ja opistoissa on erilaisia painotuksia eri paikkakunnilla. Kurssitarjonta elää myös yhteiskunnallisten muutosten myötä. Opetustarjonnasta löytyy kaiken ikäisille suunnattuja kursseja sekä toimintaa erityisryhmille.

Kansalaisopistot tarjoavat opetuspalveluita ryhmäopetuksen, yksilöopetuksen ja luentojen muodossa. Kurssit kokoontuvat lähiopetuksena, etäopetuksena, ajasta ja paikasta riippumattomina verkko-opintoina tai näiden hybridimuotona. Kurssien kesto vaihtelee kerran tai pari kokoontuvista lyhytkursseista lukukauden tai koko lukuvuoden kestäviin kursseihin. Lukuvuoden, lukukauden ja kurssin mitta sekä ilmoittautumiskäytännöt vaihtelevat opistoittain. Yhä useammassa kansalaisopistossa on syys- ja kevätlukukauden lisäksi käytössä myös ns. kesälukukausi.

Ylläpitämisluvan mukaan Jokihelmen opisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on edistää kuntalaisten oppivaa ja aktiivista elämäntapaa, tukea kulttuuriin kasvamista, vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen elinvoimaa ja hyvinvointia sekä edistää alueen yhteisöllisiä voimavaroja. Koulutus painottuu taito- ja taideaineisiin, hyvinvointia ja terveyttä edistäviin aineisiin, tieto- ja viestintätekniikkaan sekä kieli- ja kulttuuriaineisiin. Lisäksi opisto järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa koulutusta. (OPM Drno 219/532/2012).

Jokihelmen opiston tehtävä kiteytettynä: Jokihelmen opisto järjestää laadukkaita ja monipuolisia oppimismahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taide-elämyksiä eri-ikäisille ihmisille kuuden kunnan alueella.

Jokihelmen opisto on aktiivinen, kehittyvä alueellinen toimija, joka edistää monipuolisella toiminnallaan yksilöiden persoonallisuuden, sivistyksen ja osaamisen kasvua sekä osallisuutta, lasten ja nuorten sosiaalistumista, työikäisten työkyvyn ja hyvinvoinnin tukemista, ikääntyvien toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukemista sekä alueen kulttuurin, identiteetin ja perinteen vaalimista ja edistämistä.

Keinoina ovat monipuolinen vapaan sivistystyö ja taiteen perusopetus kurssi-, luento- ja työpajamuotoisesti, kotien kasvatustyön tukeminen, terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta tukeva toiminta, yhteisöjen kehittämistoiminta, kulttuurin tuotanto sekä alueen historian tallentaminen.

Sanasto

ePerusteet = ePerusteet-palvelussa löytyvät kaikki opetussuunnitelmien, tutkintojen ja koulutusten perusteet sekä paikalliset opetussuunnitelmat ja tutkintojen toteutussuunnitelmat. Kansalaisopistojen osaamisperusteiset kurssikuvaukset täytyy viedä ePerusteisiin, jotta kurssien suoritustietoja voidaan viedä Koski - palveluun.

Koski -palvelu = Kansallinen tietovaranto, joka sisältää valtakunnallisia perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintosuoritus- ja tutkintotietoja. 1.8.2021 alkaen myös vapaan sivistystyön opintojen suoritustietoja on mahdollista viedä tietovarantoon, jos opinnot on kuvattu osaamisperusteisesti, opintopisteytetty ja arvioitu vähintään hyväksytty – hylätty -asteikolla. Tietovarantoon vienti helpottaa kansalaisopistossa hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista muualla.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen = Aikaisemmin hankitun osaamisen hyödyntäminen tulevalla oppimispolulla ja työelämässä. Ei ole tarkoituksenmukaista opiskella uudestaan jo opittuja asioita. Osaamisperusteiset kuvaukset helpottavat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista.

Osaamisperusteisuus = Osaamisperusteisuudessa periaatteena on, että osaamista voi hankkia monella eri tavalla ja sitä tulee voida arvioida eri yhteyksissä. Osaamisperusteisessa kuvaustavassa keskitytään opiskeltavan sisällön sijasta kuvaamaan opiskelijan osaamista. Kansalaisopisto-opintoja voidaan tunnistaa ja tunnustaa muissa oppilaitoksissa nykyistä laajemmin, mikäli koulutusten kuvauksissa käytettäisiin osaamisperusteisuutta.

Osaamistavoitteet = Osaamisperusteisissa kurssikuvauksissa kursseille määritellään osaamistavoitteet, jotka kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan opintokokonaisuuden tai -jakson suoritettuaan eli mitä opiskelija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena. Osaamistavoitteet kuvaavat tavoiteltavaa tulosta. Ne ilmaistaan opiskelijan toimintana ja ne tulee ilmaista selkeästi ja yksinkertaisesti. Osaamistavoitteiden täytyy olla opiskelijoiden saavutettavissa ja niiden toteutuminen on kyttävä arvioimaan.

Arviointikriteerit = Arviointikriteereillä kuvataan, millaista osaamista hyväksytty suoritus edellyttää. Osaamisen arviointi tapahtuu vertaamalla opiskelijan osaamista arviointikriteereihin. Hyvin laaditut arviointikriteerit ohjaavat myös arviointimenetelmän valintaa. Arviointikriteerien laadinta aloitetaan osaamistavoitteiden tarkastelulla, koska ne johdetaan suoraan osaamistavoitteista. Siksi osaamistavoitteita ja arviointikriteerejä on järkevää työstää rinnakkain.

Vapaatavoitteinen koulutus = Tutkintoon johtamatonta koulutusta, johon voi osallistua ilman pääsykokeita tai muita ennakko vaatimuksia.

Kansalaisopiston kurssien tasoryhmistä

Kansalaisopistoissa voidaan järjestää tietyissä aineissa eritasoisia kursseja ja/tai ryhmiä. Eritasoisten kurssien erot pyritään tuomaan selkeästi esiin kurssikuvauksissa. Kursseilla voi olla mahdollisia lähtötasovaatimuksia, joista päättää opiston ylläpitäjä kurssiohjelman hyväksyessään.

Kansalaisopistoille on kuitenkin tyypillisempää, että kursseilla ei ole lähtötasovaatimuksia ja opiskelijat voivat saavuttaa samalla kurssilla eritasoista osaamista. Tämän tyypillisillä kursseilla tavoiteltava osaamisen taso perustuu opiskelijan omaan lähtötasoon ja tarpeeseen. Näin ollen monella kansalaisopistojen opettajista on jo kokemusta eritasoisen opiskelijoiden samanaikaisesta opettamisesta ja opetuksen eriyttämisestä tarpeen mukaan.

Kansalaisopistoissa kurssipaikan saa ilmoittautumalla kurssille ja opiskelijalla on opiskelu oikeus sille kurssille, jolle hänen ilmoittautumisensa on hyväksytty. Opiskelija on lähtökohtaisesti vastuussa itse siitä, mille tasolle hän ilmoittautuu. Opistosta saa tarvittaessa ohjausta sopivan tasoisen kurssin valintaan. Mikäli opiskelija kurssin aikana huomaa, ettei kurssi vastaa hänen osaamistaan, kurssin vaihtaminen toiseen on yleensä mahdollista. On kuitenkin huomioitava, että opistossa ei välttämättä ole samaan aikaan tarjolla vastaavaa Koski-kelpoista kurssia, jolta opiskelija voisi saada arviointia haluamallaan tasolla.

Jokihelmen opiston kurssien kurssikuvauksissa ilmoitetaan kurssin tasoryhmä jos sellainen on määritetty.

Kansalaisopistossa opetettavat aineet

Jokaisen kansalaisopiston vuosittaisen kurssiohjelman hyväksyy opiston ylläpitäjä. Eri kansalaisopistoissa voi olla hyvinkin erityyppisiä kursseja tarjolla ja sijoitettuna eri tavoin nimettyihin aineryhmiin, mutta kansalaisopistoissa opetettavat aineet voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin kategorioihin:

- kielet
- käsityö
- liikunta ja hyvinvointi
- musiikki
- kuvataide
- tanssi ja teatteri
- tietotekniikka, tekniikka ja talous
- yhteiskunta ja humanismi
- luonto ja ympäristö
- ruoka, juoma ja matkailu
- muut

Jokihelmen opiston monipuolinen vapaan sivistystyön kurssitarjonta perustuu paikallisiin ja alueellisiin toiveisiin ja tarpeisiin. Kurssitarjonta koostuu taito- ja taideaineista, yleissivistävistä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä kursseista eri-ikäisille kuntalaisille. Jokihelmen opisto saa kurssitoiveita ja asiakaspalautteita, joita huomioiden henkilöstö rakentaa vst-kurssitarjontaa päivä-, ilta- ja viikonloppuaikaan yksilö- ja ryhmäopetuksena lähi-, hybridi- ja etätoteutuksena. Kurssitarjonta vaihtelee vuosittain.

Opetustunnin kesto opintopisteinä kansalaisopistossa

Vakiintuneen käytännön mukaisesti yhden opetustunnin kesto kansalaisopistoissa on 45 minuuttia. Kansalaisopistojen koulutuksen mitta ilmoitetaan opiskelijalle kurssitiedoissa tyypillisesti opetustunteina ja/tai -kertoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2019 asettama vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista valmistellut työryhmä päätyi loppuraportissaan ehdottamaan vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen yhteiseksi opetuksen laajuutta kuvaavaksi yksiköksi **opintopistettä**. Opintopiste ei korvaa rahoituksen perustana olevia käsitteitä, vaan sitä käytetään ainoastaan kuvaamaan koulutusten sisältöjen laajuutta eli koulutuksen suorittamiseen vaadittavaa työmäärää. Jatkossa kansalaisopistojen on siis ilmoitettava Koski-kelpoisten kurssiensa laajuus opetustuntien ja/tai -kertojen lisäksi myös opintopisteinä. Laajuuden määrittelyssä on mahdollista käyttää desimaaleja.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opiskelijan keskimäärin 27 tunnin työpanos vastaa yhtä opintopistettä. Kuten muissakin oppilaitosmuodoissa, myös kansalaisopistoissa yhden opintopisteen suorittamisen vaatima työmäärä voi käytännössä vaihdella paljonkin kurssien ja opiskelijoiden valmiuksien mukaan. Kansalaisopisto päättää itse osaamisperusteisten kurssiensa laajuudet opintopisteinä ja määrittelee niiden pohjaksi kurssien puitteissa **toteutettavan opetuksen määrän** sekä arvioi opiskelijan itsenäiseen **työskentelyyn keskimäärin kuluvan ajan**. Tämän mitoitustyön tekee käytännössä kurssin suunnitteleva henkilö. Vaadittavan itsenäisen työn määrä on ilmoitettava myös kurssikuvauksessa siten, että kurssille ilmoittautuva opiskelija tietää, mitä häneltä odotetaan.

Jokihelmen opistossa yksi opetustunti on 45 minuuttia. Kaikkien kurssien pituus ilmoitetaan oppitunteina. Osaamisperusteisten kurssien pituus ilmoitetaan oppitunteina ja opintopisteinä.

2. Osaamisen osoittaminen kansalaisopistossa

Osaamisen osoittamisella tarkoitetaan tapoja, joilla opiskelija osoittaa kurssilla vaadittua osaamistaan siten, että se on arvioitavissa. Kurssin kuvauksessa on kerrottu, minkälaista osaamista kurssilla tavoitellaan, sekä mahdollisesti esitetty jo valmiiksi kurssilla käytössä olevia osaamisen osoittamisen tapoja.

Suoritusmerkintää tavoittelevan opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa sillä kurssilla, jolle hän on ilmoittautunut. Lähtökohtaisesti osaaminen osoitetaan tuon kurssin aikana, pääsääntöisesti kurssitilanteissa – luokassa tai verkossa.

2.1. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Koski-tietovarantoon tallennettavan osaamisperusteisen koulutuksen järjestämisestä päättää kansalaisopiston ylläpitäjä. Oppilaitos on viime kädessä vastuussa siitä että suunnittelu on oikeudenmukaista ja hyvää ja että osaamisen osoittaminen tapahtuu suunnitelman mukaisesti ja avoimesti. Osaamisen osoittaminen suunnitellaan kurssikohtaisesti ja suunnittelusta vastaa yleensä kurssin opettaja. Kurssi tulee toteuttaa samansisältöisenä kaikille opiskelijoille sillä erotuksella, että arviointia tehdään vain suostumuksen siihen antaneille.

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan asettamalla kurssille osaamistavoitteet ja arviointikriteerit (ks. [tarkemmin kohta Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit](#)). Ne ohjaavat opettajan valintoja siitä, millaisia osaamisen osoittamisen tapoja kurssilla voidaan käyttää. Kurssien osaamistavoitteet ja siten myös osaamisen osoittamisen tavat voivat poiketa toisistaan eri kursseilla ja opistoissa. Osaamisen osoittamisen toteutukseen voi vaikuttaa myös se, kuinka moni samalta kurssilta on antanut suostumuksen suorituksensa viralliseen arviointiin (ks. [tarkemmin kohta Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät](#)).

Osaamisperusteisessa opetuksessa korostuu opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus. Opettaja ja opiskelija(t) sopivat yhdessä osaamisen osoittamisen tavoista ja aikataulusta esimerkiksi kurssin aluksi tai sen aikana. Tavoitteena on, että kaikki osaaminen saadaan osoitettua.

Osaamistavoitteet, arviointikriteerit, arvioinnin toteutus suunnitellaan kurssikohtaisesti.

2.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Mikäli oppilaitos haluaa, se voi tunnistaa ja tunnustaa myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista.

Aiemmin hankittua osaamista voidaan tunnistaa ja tunnustaa joko osana kansalaisopiston kurssia tai todentaa opiskelijan osaaminen ilman kurssille osallistumista. Kansalaisopiston ylläpitäjä päättää, onko aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen opistossa mahdollista sekä missä oppiaineissa ja miten se mahdollisesti tapahtuu.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on mahdollista Jokihelmen opiston osaamisperusteisella kurssilla.

3. Osaamisen arviointi

Vapaan sivistystyön koulutuksessa saavutetun osaamisen Koski-tietovarantoon viemisen edellytyksenä on, että osaaminen on arvioitu. Kansalaisopiston kurssilla, jolta opiskelija haluaa suoritusmerkinnän, opiskelijan osaaminen arvioidaan, ja tätä arviointia varten on luotava kurssille arviointikäytännöt.

Arvioinnin ja palautteen tarkoitus on tehdä saavutettua osaamista näkyväksi opiskelijalle itselleen. Pelkät kokeet ja testit eivät tue jatkuvaa oppimista, siksi tarvitaan monipuolisia arvioinnin tapoja ja menetelmiä. Opiskelijälähtöinen arviointi on avointa, läpinäkyvää ja perusteltua sekä perustuu vuorovaikutukseen. Arvioinnin tulee olla luonteeltaan kannustavaa ja antaa opiskelijalle tietoa hänen kehitymisestään. Arviointi tulee tehdä mahdollisimman pian osaamisen osoittamisen jälkeen.

Jokihelmen opiston osaamisperusteisilla kursseilla opiskelijan osaamista arvioi kurssin opettaja. Osaamista arvioidaan osana kurssin toimintaa jatkuvana arviointina, vertais- ja itsearviointina.

Oppimisen arviointi on vuorovaikutteista opettajan ja opiskelijoiden välistä dialogia koko oppimisprosessin ajan: opiskelijan itsearviointi, ryhmän vertaisarviointi ja opettajan palaute suhteessa kurssin tavoitteisiin. Osaamisperusteisten kurssien yhteydessä opettaja arvioi opiskelijan osaamista kurssin oppimistavoitteiden ja osaamista mittaavien kriteereiden mukaan.

3.1. Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

Osaamisperusteisilla Koski-kelpoisilla kursseilla tulee olla asetettuna **osaamistavoitteet ja arviointikriteerit**, joiden pohjalta kurssin arviointikäytännöt suunnitellaan. Osaamisperusteinen arviointi on puhtaasti kriteeriperusteista eli opiskelijan osaamista verrataan osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Osaamistavoitteet kuvaavat niitä osaamiskokonaisuuksia, joista kurssin sisältö muodostuu. Kuhunkin osaamistavoitteeseen liittyy arviointikriteereitä, jotka puolestaan kuvaavat niitä osaamisia, jotka täytyy osaamistavoitteen saavuttamiseksi hallita. Arviointikriteerit määrittävät usein osaamisen itsenäisyyden tasoa. Opiskelija saa suoritusmerkinnän oman suorituksensa perusteella, eikä se ole siis riippuvainen muiden opiskelijoiden suorituksista. Arvioinnin perusteena ei ole myöskään opetukseen osallistuminen tai koulutukseen käytetty aika.

Arvioinnissa tulee noudattaa arviointikriteereitä ja kaikkien osapuolten tulee tietää arvioinnin perusteet. Arvioija ei voi muuttaa tai mukauttaa kriteerejä kurssin aikana. Tällä varmistetaan arvioinnin oikeellisuus ja opiskelijan oikeudet. Arvioija vertaa opiskelijan osaamista ainoastaan osaamistavoitteisiin ja niiden arviointikriteereihin. Tällä tavoin opiskelijaa ohjataan myös selkeästi kehittämään juuri tavoiteltavaa osaamista.

Osaamista on voitava arvioida ja todentaa luotettavasti erilaisin **arviointimenetelmin** eli osaamistavoitteiden tulee olla selkeitä sekä arvioitavissa, mitattavissa tai todennettavissa olevia asioita tai kykyjä. Mikäli opisto järjestää esimerkiksi numeerisesti arvioitavaa opetusta esimerkiksi yhteistyössä toisen oppilaitoksen kanssa, oppilaitokset sopivat arviointikriteereistä ja osaamistavoitteista yhdessä.

Jokihelmen opistossa osaamistavoitteet ja arviointikriteerit suunnitellaan kurssikohtaisesti. Osaamista arvioidaan hyväksytty/hylätty asteikolla. Numeerinen arviointi ei ole käytössä.

3.2. Arvioinnin kuvaus ja arviointimenetelmät

Arvioinnin kuvauksessa esitetään, **millä keinoin** opiskelijoiden saavuttama osaaminen arvioidaan ja **minkälaisia menetelmiä** arvioinnissa käytetään eli **millä keinoin opiskelija osoittaa osaamisensa**. Arviointimenetelmiä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävä, portfolio, työn reaaliaikainen seuraaminen tai suullinen arviointi. Usein arvioinnissa käytetään useita

menetelmiä. Arviointiin voi sisältyä myös opiskelijan itsearviointia tai vertaisarviointia. Lopullisesta arvioinnista vastaa kuitenkin aina oppimisen arvioija.

Osaamisen arviointi kannattaa yhden arviointitilanteen tai koko materiaalin läpikäynnin sijaan koostaa pienistä osioista. Osaamista on mahdollista osoittaa kurssin aikana siten, että kurssin viimeisen opetuskerran päätyttyä opettajalla on koossa ja osoitettuna kaikki se materiaali, jolla opiskelijan osaaminen on sovittu osoitettavan ja jonka pohjalta opettaja voi tehdä arviointipäätöksen.

Jokihelmen opistossa osaamisperusteisen kurssin arvioinnin kohteet ja kriteerit kuvataan kurssikohtaisesti. Arviointimenetelmät ja toteutus valitaan huomioiden aineiden erityispiirteet.

3.3. Kurssin arviointiasteikko

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaan arvioinnin vähimmäisvaatimuksena on, että koulutuksessa saavutettu osaaminen on hyväksytty eli opiskelijan osaaminen vastaa vähintään koulutuksen osaamisperusteisessa kuvauksessa olevaa tasoa. Arviointiasteikko on siis tällöin hyväksytty / hylätty. Myös muunlaisen arviointiasteikon käyttäminen on mahdollista. Koski-tietovarantoon tallennetaan vain opiskelijan hyväksytty suoritus. Jos kurssilla on käytössä muunlainen arviointiasteikko, asteikkoa varten on luotava omat arviointikriteerit.

Mikäli opiskelijan osaaminen ei yllä tavoitellulle tasolle, ei hänelle voida antaa suoritusmerkintää. Päätös tulee perustella hänelle siten, että hän ymmärtää, mitä hänen osaamisestaan jäi puuttumaan, ja hänelle voi myös antaa mahdollisuuden täydentää suoritustaan. Opiskelijalla on oikeus pyytää selvitystä, jos hän ei ole saanut riittäviä perusteluja suorituksen hylkäämiseen.

Jokihelmen opistossa käytetään hyväksytty / hylätty arviointiasteikkoa. Opiskelijan osaamista ja edistymistä arvioidaan koko kurssin ajan. Opettaja antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta. Opiskelija voi täydentää suoritustaan kurssin aikana. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävä. Keskeistä on avoimuus ja hyvä yhteistyö opiskelijan ja opettajan välillä. Oppimisen arviointi on vuorovaikutusta opiskelijan, ryhmän ja opettajan välillä.

3.4. Osaamisen arvioijat

Vastuu arviointiprosessista kokonaisuutena on opiston ylläpitäjällä. Arvioijan pätevyydelle ei voi asettaa yleispäteviä kriteereitä, eikä siitä ole vapaan sivistystyön lainsäädännössä mainintaa. Hyvää osaamisen arviointitoimintaa voi kuitenkin edistää, kun arvioijien valinnassa noudattaa esimerkiksi seuraavia kriteereitä:

- arvioijilla on riittävä ammattitaito kyseisen koulutuksen tai kurssin alalta
- arvioijat tuntevat kyseessä olevan koulutuksen osaamistavoitteet ja arviointikriteerit.

Kansalaisopistossa opiskelijan osaamisen arvioijana toimii yleensä kurssin opettaja. Arviointia suorittavalla opettajalla ei tarvitse olla pedagogista pätevyyttä, mutta opiston ylläpitäjän tulee huolehtia siitä, että hänet on nimetty ja perehdytetty tehtävään. Perehdyttäminen on ensiarvoisen tärkeää sellaisissa tilanteissa, joissa kurssin opettaja on vaihtunut kesken kurssin tai opettaja ei ole ollut suunnittelemassa kurssia.

Arvioivalla opettajalla tulee olla riittävä osaaminen ja ammattitaito aineeseen, jonka osaamista arvioidaan. Hänen tulee olla työsuhteessa oppilaitokseen, ja opiston tulee tehtävään nimeämisen lisäksi perehdyttää hänet opiston toimintatapoihin sekä varmistaa että opettaja ymmärtää osaamisperusteisuuden, osaamisen tunnistamisen ja osaamisen arvioinnin. Arvioijan mahdollinen esteellisyys määritellään hallintolain 27–29 § mukaan.

Osaamisen arvioijana toimii kurssin opettaja.

3.5. Opiskelijan ohjaus ja palaute osaamisen kehittymisestä

Osaamisperusteisessa opetuksessa lähtökohtana ovat opiskelija sekä hänen tarpeensa. Osaamisperusteisilla kursseilla opiston tulee varmistaa, että opiskelija tiedostaa oikeutensa sekä vastuunsa omasta oppimisestaan ja saa sekä ohjausta että kirjallista tai suullista palautetta osaamisensa kehittymisestä kurssin opettajalta.

Osaamisperusteisuuden luonteeseen kuuluu, että opiskelija itse on myös aktiivinen toimija. Hänen tulee ymmärtää, miten ohjausta on mahdollista saada, mistä palautetta annetaan ja millä perustein arviointia tehdään. Oppilaitoksen ylläpitäjä päättää ohjauksen tavoista ja määrästä. Kurssin opettajan lisäksi myös opiston muu henkilökunta saattaa antaa opiskelijalle neuvontaa ja tukea esimerkiksi kurssin valinnassa jo ennen kurssi-ilmoittautumista.

Ohjauksen tehtävä on tukea opiskelijaa onnistumaan opinnoissaan. Ohjauksella pyritään parantamaan opiskelijan ymmärrystä ja luottamusta omaan osaamiseensa, tukemaan kehitystä ja hyvinvointia sekä kannustamaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Antamassaan palautteessa arvioija perustelee antamansa arvioinnin. Opiskelijalle tulisi syntyä ymmärrys tehdyn arvioinnin oikeellisuudesta eli siitä, että se on tehty arviointikriteerien mukaisesti. Hyvin muotoiltu ja annettu palaute huomioi opiskelijan vahvuudet ja auttaa häntä kehittymään ja kehittämään osaamistaan. Palautteessa käsitellään opiskelijan osaamisen tasoa, ei hänen persoonaansa.

Kurssin aikana opettaja antaa palautetta opiskelijalle opinnoissa edistymisestä. Kurssin lopussa tai päättyttyä opiskelija saa opettajalta arvioinnin osaamisestaan arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti.

3.6. Opiskelijan suostumus tietojen siirtoon kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintorekisteriin (Koski-tietovaranto)

Jotta opiskelijan kurssisuoritus voidaan tallentaa Koski-tietovarantoon, hänen tulee antaa suostumuksensa tietojen tallentamiseen oppilaitoksen ylläpitäjälle. Suostumus on kerättävä opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen mukaisesti ja jokaisesta kurssista erikseen. Osaamisperusteiset Koski-kelpoiset kurssit ovat avoimia kaikille eli kurssille osallistuminen ei edellytä opiskelijalta suostumusta osaamisensa arviointiin.

Koski-tietovarantoon voidaan viedä suoritustiedot kursseista jotka ovat alkaneet aikaisintaan 1.8.2021. Keskeytyneitä tai hylättyjä suorituksia ei tallenneta Koski-tietovarantoon.

Suostumuksesta tulee käydä ilmi että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti. Suostumuksen keruun taustaksi oppilaitoksen tehtävä on antaa opiskelijalle tarvittava informaatio osaamisperusteisuudesta, suostumuksesta ja arvioinnista. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ohjeistanut erikseen myös opiskelijan informoinnista.

Jokihelmen opistossa suostumustieto kerätään OKM:n ohjeiden mukaisesti laaditulla lomakkeella. Opiskelija ja kurssin opettaja allekirjoittavat lomakkeen. Alle 15-vuotiaan puolesta suostumuksen antaa hänen huoltaja tai muu uskottu henkilö. 15-18-vuotiaan suostumus otetaan sekä opiskelijalta että huoltajalta tai uskotulta henkilöltä. Suostumustieto viedään opiskelijan tietoihin Jokihelmen opiston Hellewi-hallinto-ohjelmaan.

3.7. Arvioinnin dokumentointi ja arviointiaineisto

Osaamisen osoittamisesta ja arvioinnista syntyy eri muodoissa olevaa aineistoa. Arvioinnista syntyviä asiakirjoja voivat olla esimerkiksi arvioijan tekemät kirjalliset arvioinnit tai opiskelijan kirjallinen itsearviointi, jotka voivat myös olla digitaalisessa muodossa. Arvioinnin dokumentoinnilla varmistetaan, että tehtyyn arviointiin voidaan tarvittaessa palata jälkikäteen esimerkiksi opiskelijan pyynnöstä.

Jokihelmen opistossa kurssilla tapahtuva arviointi dokumentoidaan Hellewi-hallinto-ohjelmaan. Opettaja täyttää arviointilomakkeen, jossa on kurssin arviointikriteerit ja arvioinnin perustana käytetyn materiaalin / toteutuksen kuvaus sekä arviointi hyväksytty / hylätty. Lomakkeelle voidaan kirjata myös sanallinen arviointi. Arviointilomake arkistoidaan Jokihelmen opistolla.

3.8. Arvioinnin uusiminen, tarkistaminen ja oikaisu

Opiskelijan on tärkeä saada tietoonsa, onko hänellä mahdollisuus uusia osaamisen osoittamista ja miten hänen tulee toimia, jos hän on tyytymätön saamaansa arviointiin. Mikäli tehdystä osaamisen arvioinnista seuraa opiskelijalle epäselvyyttä tai tunnetta epätasa-arvoisesta kohtelusta, oppilaitoksen vastuullisten toimijoiden tulee olla valmiita tarkistamaan tehtyjä arviointeja. Opiskelija voi pyytää rehtorilta arvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Jokihelmen opistossa opiskelija voi pyytää kurssin arvioinnin uusimista rehtorilta 2kk:n kuluessa tiedon saamisesta. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, edelleen aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

3.9. Todistus suoritetusta kurssista

Koski-tietovarantoon kirjatut suoritusmerkinnät ovat opiskelijan nähtävillä ja jaettavissa maksutta Oma opintopolku -palvelussa. Opiskelija voi kuitenkin pyytää myös paperisen todistusasiakirjan Koski-tietovarantoon tallennetuista opintosuorituksistaan. Kansalaisopiston kurseista ei lähtökohtaisesti anneta paperista todistusta. Mikäli opiskelija haluaa suoritetusta kurssista paperisen todistuksen, sellainen voidaan toimittaa opiston yleisen todistuskäytännön mukaan – tarvittaessa maksullisena.

Jokihelmen opistossa on osaamisperusteisten kurssien todistuspohja. Todistuksessa on kurssi, sen tavoitteet, laajuus ja suoritusajankohta. Opiskelija saa todistuksen pyydettäessä. Todistuksesta peritään mahdollinen maksu johtokunnan hyväksymän maksusäännön mukaisesti.

4. Kurssit, joista voi saada suoritusmerkinnän

Musiikki

Pianon alkeiskurssi 1

Pianon alkeiskurssi 2

Pianon peruskurssi 1

Pianon peruskurssi 2

Pianon peruskurssi 3

Kuvataide

Kalligrafia - filigraanein koristellut alkukirjaimet

Kalligrafia - fraktuura

Piirustus ja maalaus päivänvalo Haapavesi/Iltapäiväateljee Oulainen

Taideverstas Haapavesi/Rentoa kuvataidetta Oulainen

Kädentaidot

Tuohikurssi

5. Musiikki

Opetuksen tavoitteet

Jokihelmen opisto tarjoaa instrumentti- ja lauluopetusta yksilö-, pienryhmä- ja ryhmäopetuksena. Kursseilla voi opiskella alkeista edistyneisiin tai kehittää aikaisemmin opittuja taitoja. Tavoitteena on edistää musiikin elämänikäistä harrastamista. Musiikin harrastaminen on mahdollista kaikille, meillä ei ole pääsykokeita. Musiikin opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä työskentelyä. Musiikin teoriaopinnot tukevat instrumentti- ja lauluopintoja. Teoria- ja hahmotusaineita voi mahdollisuuksien mukaan opiskella myös verkkovälitteisesti. Musiikin opiskelu tuottaa iloa ja hyvinvointia elämään.

Opetuksen rakenne

Kursseilla opiskellaan instrumentin perustekniikkaa ja ohjelmistoa sekä vahvistetaan omaa musiikillista ilmaisua. Tunneilla opiskelun lisäksi säännöllinen kotiharjoittelu on välttämätöntä osaamisen kehittymiseksi. Opetusta tarjotaan lähiopetuksena ja mahdollisesti myös verkko-opintoina.

5.1. Pianon alkeiskurssi 1, 2 op

Kurssi sopii kaikenikäisille aloittelijoille tai aiemmin opitun kertaajille.

Opintopisteiden suorittamiseen menee aikaa keskimäärin yksi lukuvuosi. Aika vaihtelee yksilöllisesti opiskelijan oman lähtötason ja etenemisen mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Opit hyvän soittoasennon ja oikean soittotekniikan. Opit soittamaan pieniä kappaleita sekä korvakuulolta että nuoteista. Harjoittelemme myös jonkin verran yhteissoittoa ja mahdollisesti improvisointia. Omat toiveesi voidaan ottaa huomioon kappaleiden valinnassa.

Opetuksen tavoitteet

- Tiedät oikean soittoasennon ja soittotekniikan
- Osaat soittaa helppoja ja lyhyitä kappaleita
- Osaat nuotinluvun alkeet
- Osaat soittaa kappaleita eri voimakkuuksilla ja soittotavoilla
- Osaat yhteissoittoa ja jonkin verran improvisaatiota

Keskeiset sisällöt

- Käyt aktiivisesti soittotunneilla ja harjoittelet säännöllisesti kotona.
- Esität tunnilla tai konsertissa yhden hyvin harjoitellun kappaleen lukukaudessa

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

- Osaaminen arvioidaan asteikolla **hyväksytty/täydennettävä**
- Arvioit itse omaa osaamistasi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa istua rentona ja ryhdikkäänä oikealla korkeudella ja etäisyydellä pianon koskettimista
- Osaa pitää käden rentona ja oikeassa asennossa sekä pitää myös olkapäät rentoina
- Osaa joustaa ranteella, pitää sormet kaarevina ja käyttää käsivarren painoa soittamiseen
- Tietää sormien numeroinnin
- Tietää valkoisten koskettimien nimet
- Osaa soittaa mallista korvakuulolta
- Osaa soittaa nuoteista kahdella kädellä
- Osaa soittaa vasemmalla kädellä sointumerkistä soinnun pohjasäveltä samalla kun oikea käsi soittaa melodiaa
- Tunnistaa nuotteja G- ja F-avaimelta (kaikki väliltä f–g1)
- Tunnistaa erimittaiset nuotit ja vastaavat tauot kahdeksasosanuotista kokonuottiin ja osaat soittaa niitä helppoissa rytmeissä ja tahtilajeissa
- Tietää voimakkuusmerkinnät p ja f, samoin voimistumisen ja hiljentymisen merkinnät
- Osaa soittaa säveliä ja melodioita portamento, legato ja staccato
- Osaa soittaa yhdessä toisen soittajan kanssa
- Osaa improvisoida lyhyitä sävelkulkuja yksin tai toisen soittajan kanssa

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen

5.2. Pianon alkeiskurssi 2, 2 op

Kurssi sopii kaikenikäisille aloittelijoille tai aiemmin opitun kertaajille.

Opintopisteiden suorittamiseen menee aikaa keskimäärin yksi lukuvuosi. Aika vaihtelee yksilöllisesti opiskelijan oman lähtötason ja etenemisen mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Opit hyvän soittoasennon ja oikean soittotekniikan. Opit soittamaan pieniä kappaleita sekä korvakuulolta että nuoteista. Harjoitteleme myös jonkin verran yhteissoittoa ja mahdollisesti improvisointia. Omat toiveesi voidaan ottaa huomioon kappaleiden valinnassa.

Opetuksen tavoitteet

- Osaat soittaa helppoja kappaleita
- Osaat nuotinluvun alkeet
- Osaat soittaa kappaleita eri voimakkuuksilla ja soittotavoilla
- Osaat yhteissoittoa ja mahdollisesti improvisointia

Keskeiset sisällöt

- Käyt aktiivisesti soittotunneilla ja harjoittelee säännöllisesti kotona
- Esität tunnilla tai konsertissa yhden hyvin harjoitellun kappaleen lukukaudessa

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

- Osaaminen arvioidaan asteikolla **hyväksytty/täydennettävä**
- Arvioit itse omaa osaamistasi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Tietää valkoisten ja tavallisimpien mustien koskettimien nimet
- Osaa soittaa mallista korvakuulolta
- Osaa soittaa nuoteista kahdella kädellä
- Osaa soittaa vasemmalla kädellä sointumerkistä soinnun pohjasäveltä, vaihtobassoa tai kvinttiä samalla kun oikea käsi soittaa melodiaa
- Tunnistaa nuotit G- avaimelta väliltä c1-c2 ja F- avaimelta väliltä c-c1
- Tunnistaa erimittaiset nuotit ja vastaavat tauot kahdeksasosanuotista kokonuottiin ja osaat soittaa niitä helppoissa rytmeissä ja tahtilajeissa
- Tietää voimakkuusmerkinnät p, mp, mf ja f, samoin voimistumisen ja hiljentymisen merkinnät
- Osaa soittaa säveliä ja melodioita portatona, legatona ja staccatona
- Tietää mikä on säe ja osaa tehdä käden hengityksiä
- Osaa soittaa yhdessä toisen soittajan kanssa
- Osaa improvisoida lyhyitä melodioita yksin tai toisen soittajan kanssa

5.3. Pianon peruskurssi 1, 3 op

Kurssi sopii kaikenikäisille jo muutaman vuoden soittaneille harrastajille.

Opintopisteiden suorittamiseen menee aikaa keskimäärin yksi lukuvuosi. Aika vaihtelee opiskelijan lähtötason ja etenemisen mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Aluksi kertaamme, millainen on hyvä soittoasento ja oikea soittotekniikka. Kurssilla opit soittamaan erityylisiä kappaleita kevyestä klassiseen omien mieltymystesi mukaan. Opit lisää nuotinlukutaitoa ja musiikin teoriaa. Opit soittamaan myös sointumerkkien avulla. Harjoittelemme myös jonkin verran yhteissoittoa ja mahdollisesti improvisointia.

Opetuksen tavoitteet

- Osaat soittaa erityylisiä klassisen ja/tai kevyen musiikin kappaleita
- Osaat nuotinlukua ja musiikin teoriaa
- Tunnet esitysmerkintöjä sekä keskeistä musiikkisanastoa
- Osaat yhteissoittoa ja improvisointia

Keskeiset sisällöt

- Käyt aktiivisesti soittotunneilla ja harjoittelee säännöllisesti kotona
- Esität tunnilla tai konsertissa yhden hyvin harjoitellun kappaleen lukukaudessa.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

- Osaaminen arvioidaan asteikolla **hyväksytty/täydennettävä**
- Arvioit itse omaa osaamistasi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa soittaa jo vähän vaikeampia kappaleita (pianokoulujen taso 1–2).
- Osaa soittaa vasemmalla kädellä sointumerkeistä perusmuotoisia sointuja oikean käden soittaessa melodiaa
- Tunnistaa nuotit G- ja F-avaimelta usean oktaavin alueelta (väliltä C–c3)
- Tunnistaa aika-arvot ja vastaavat tauot kuudestoistaosanuotteihin asti, myös pisteelliset nuotit
- Osaa soittaa aika-arvoja eri rytmeissä ja tahtilajeissa
- Tunnistaa etumerkit ja löydät kaikki ylennetyt ja alennetut sävelet koskettimilta
- Osaa intervallit priimistä oktaaviin
- Osaa soittaa duuri- ja molliasteikkoja sekä kolmisointuja yhteen merkkiin asti (b–#).
- Tietää dynaamiset eli äänen voimakkuuteen liittyvät merkinnät (pp–ff, crescendo, diminuendo).
- Tietää myös muita keskeisiä musiikkitermejä, kuten tempomerkintöjä ja muita esitysohjeita
- Osaa soittaa yhdessä toisen soittajan kanssa
- Osaa improvisoida lyhyitä melodioita yksin tai toisen soittajan kanssa

5.4. Pianon peruskurssi 2, 2 op

Kurssi sopii kaikenikäisille jo muutaman vuoden soittaneille harrastajille.

Opintopisteiden suorittamiseen menee aikaa keskimäärin yksi lukuvuosi. Aika vaihtelee yksilöllisesti opiskelijan lähtötason ja etenemisen mukaan.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Opit soittamaan erityylisiä kappaleita kevyestä klassiseen omien mieltymystesi mukaan. Nuotinlukutaitosi ja teorian tuntemuksesi kehittyvät. Opit soittamaan myös sointumerkkien avulla. Harjoittelemme myös yhteissoittoa ja mahdollisesti improvisointia.

Opetuksen tavoitteet

- Osaat soittaa erityylisiä klassisen ja/tai kevyen musiikin kappaleita oman valintasi mukaan
- Osaat nuotinlukua ja musiikin teoriaa
- Osaat esitysmarkinnat sekä keskeistä musiikkisanastoa
- Osaat hahmottaa kappaleen rakenteen
- Osaat yhteissoittoa ja improvisointia

Keskeiset sisällöt

- Käyt aktiivisesti soittotunneilla ja harjoittelet säännöllisesti kotona
- Esität tunnilla tai konsertissa vähintään kaksi hyvin harjoiteltua kappaletta lukukaudessa

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

- Osaaminen arvioidaan asteikolla **hyväksytty/täydennettävä**
- Arvioit itse omaa osaamistasi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa soittaa eri aikakausien ja tyylien musiikkia tyylinmukaisesti
- Osaa käyttää pedaalia
- Osaa soittaa vasemmalla kädellä sointumerkeistä myös jaetuilla ja murtosoinnuilla oikean käden soittaessa melodiaa
- Osaa soittaa helppoja säestyksiä (esim. valssi tai vaihtobasso)
- Tunnistaa hyvin nuotit G- ja F-avaimelta usean oktaavin alueelta (väliltä C–c3)
- Tunnistaa aika-arvot ja vastaavat tauot kuudestoistaosanuotteihin asti, osaa myös pisteelliset nuotit ja triolit.
- Osaa soittaa aika-arvoja eri rytmeissä ja tahtilajeissa
- Osaa soittaa duuri- ja molliasteikkoja sekä kolmisointuja ja kadensseja kahteen merkkiin asti (bb–##)
- Osaa muodostaa ja soittaa tavallisimpia perusmuotoisia ja käännettyjä duuri-, molli- ja septimisointuja
- Osaa musiikin artikulointia eli erilaisia soittotapoja ja niiden yhdistelmiä (portato, staccato, legato)
- Tietää yleisimmät musiikkitermit ja osaa soittaa niiden mukaan
- Ymmärtää kappaleen muotorakenteen (esim. ABA)
- Osaa erottaa kappaleen säkeet ja soittaa musiikkia hengittäen
- Osaa soittaa yhdessä toisen soittajan kanssa
- Osaa improvisoida lyhyitä melodioita yksin tai toisen soittajan kanssa

5.5. Pianon peruskurssi 3, 3 op

Kurssi sopii kaikenikäisille jo useita vuosia soittaneille harrastajille.

Opintopisteiden suorittamiseen menee aikaa keskimäärin yksi lukuvuosi. Aika vaihtelee opiskelijan lähtötason ja etenemisen mukaan

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Syvennät osaamistasi ja opit soittamaan erityylishä kappaleita kevyestä klassiseen omienkin toiveidesi mukaan. Nuotinlukutaitosi kehittyy ja opit lisää musiikin teoriaa. Opit soittamaan monipuolisesti myös sointumerkkien avulla. Harjoittelemme myös yhteissoittoa ja jonkin verran improvisointia.

Osaamistavoitteet

- Osaat soittaa erityylishä kevyen ja/tai klassisen musiikin kappaleita oman valintasi mukaan
- Osaat nuotinlukua ja musiikin teoriaa
- Osaat yhteissoittoa ja improvisointia

Keskeiset sisällöt

- Käyt aktiivisesti soittotunneilla ja harjoittelet säännöllisesti kotona.
- Esität tunnilla tai konsertissa vähintään kolme hyvin harjoiteltua kappaletta lukukaudessa.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

- Osaaminen arvioidaan asteikolla **hyväksytty/täydennettävä**
- Arvioit itse omaa osaamistasi

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa soittaa eri aikakausien ja tyylien musiikkia tyylinmukaisesti
- Osaa soittaa esitysmerkintöjen mukaan
- Voi keksiä kappaleisiin erilaisia soittotapoja (dynamiikka, artikulointi).
- Osaat soittaa vasemmalla kädellä monipuolisemmin oikean käden soittaessa melodiaa
- Tietää pianon kaikki oktaavialat
- Osaa soittaa tavallisimpia rytmejä eri tahtilajeissa (2/4, 3/4, 4/4, 6/8)
- Osaa soittaa duuri- ja molliasteikkoja sekä kolmisointuja kadensseineen neljään merkkiin asti (bb–##).
- Osaa soittaa yhdessä toisen soittajan kanssa
- Osaa improvisoida lyhyitä melodioita yksin tai toisen soittajan kanssa

6. Kuvataide

Opetuksen tavoitteet

Jokihelmen opiston kuvataiteen kurssit ovat kaikille avoimia osaamisesta tai koulutustaustasta riippumatta. Kurseilla opiskelija oppii kuvataidetta laaja-alaisesti alkeista erikoistekniikoihin. Opiskelija oppii ilmaise- ja ajatuksiaan, mielikuviaan ja havaintojaan eri tekniikoita ja materiaaleja yhdistäen. Tavoitteena on innostunut, elämänikäinen suhde kuvataiteeseen ja tavoitteellinen itseilmaisu. Kuvataideopinnot edistävät esteettisiä, eettisiä ja kestävän elämäntavan arvoja ja taiteen merkitystä yksilöille ja yhteisöille. Kuvataideopetus kehittää opiskelijan visuaalista ajattelua, kuvanlukutaitoa ja taiteentuntemusta sekä lisää opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Monipuolinen kurssitarjonta sisältää mm. eri tekniikoita ja materiaaleja, värioppia, sommittelua ja taidehistoriaa.

Opetuksen rakenne

Jokihelmen opiston kuvataidekurssien laajuus vaihtelee lyhytkursseista koko lukukauden kestäviin kursseihin. Kurssi voi sisältää yhden tai useamman tekniikan ja välineen tai olla moni-ilmaisullinen kokonaisuus. Samalla kurssilla on eritasoisia opiskelijoita, jotka oppivat myös toisiltaan.

6.1. Kalligrafia - filigraanein koristellut alkukirjaimet, 1 op

Filigraaneja on käytetty keskiajalla kirjojen alkukirjainten koristelussa joko kirjaimessa itsessään tai kirjaimen ympärillä. Harjoittelemme kurssilla filigraani-koristeiden piirtämistä ja käyttämistä. Teemme kurssin aikana kaksi filigraanein koristeltua alkukirjainta.

Kurssi sopii kaikille, kirjaimista, kalligrafiasta ja piirtämisestä kiinnostuneille.

Kurssin aikana:

- Opit filigraanikoristeiden perusasioita.
- Opit piirtämään filigraanikoristeita.
- Opit koristellun alkukirjaimen suunnittelua ja sommittelua.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Osaamistavoitteet

Kurssin jälkeen opiskelija:

- Tietää filigraanikoristeiden säännöistä.
- Osaa piirtää filigraanikoristeita.
- Tietää koristellun alkukirjaimen suunnittelun ja sommittelun vaiheista.

Osaamistavoitteet

- Tietää filigraanikoristeiden säännöistä
- Osaa piirtää filigraanikoristeita
- Tietää koristellun alkukirjaimen suunnittelun ja sommittelun vaiheista

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn yhteydessä jatkuvana arviointina. Osallistuminen kurssille on välttämätöntä. Oppimistehtävistä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa kertoa filigraanikoristeiden säännöistä
- Piirtää filigraanikoristeita
- Osaa kertoa alkukirjaimen suunnittelun vaiheista

6.2. Kalligrafia - fraktuura, 1,5 op

Fraktuura on tuttua vanhoista painetuista lehdistä sekä kirkkoteksteistä. Kurssilla opit fraktuuran perusvedot sekä muutamia fraktuuran muunnelmia. Opit värjäämään kirjoitus pohjia akryylimusteilla. Lisäksi opit paperin ominaisuuksista ja sitomaan kirjan harjoitussivuista. Kurssi sopii kaikille kirjaimista ja kalligrafiasta kiinnostuneille.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kalligrafiankurssin aikana:

- Opit fraktuuran perusvedot.
- Opit pohjien tekemisen akryylimusteilla.
- Opit paperin ominaisuuksista.

Tavoitteet

- Osaa piirtää fraktuuran perusvedot
- Osaa värjätä paperia akryylimusteilla
- Tietää paperin ominaisuuksista

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn yhteydessä jatkuvana arviointina. Osallistuminen kurssille on välttämätöntä. Oppimistehtävistä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa. Hyväksytty/Hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa kertoa filigraanikoristeiden säännöistä
- Piirtää filigraanikoristeita
- Osaa kertoa paperin ominaisuuksista

6.3. Kalligrafia meits väripuupiirros - kalligrafian kesäkurssi, 0,75 op

Kurssi sopii kaikille kalligrafiasta ja puupiirroksista kiinnostuneille. Aiempaa kokemusta aiheista ei tarvita.

Riimuja käytettiin Pohjois-Euroopassa ennen latinalaisten kirjainten tuloa. Aluksi riimuja käytettiin taikamerkkeinä ja koristeina, mutta niillä voitiin myös kirjoittaa esim. kiveen ja puuhun. Riimut sopivat puupiirrokseseen hyvin niiden suoraviivaisuuden vuoksi.

Puupiirtäminen on tekniikka, jossa puulevylle piirretty kuva veistetään reliefiksi, joka toimii painolaattana. Sen avulla painetaan eli vedostetaan paperille haluttu määrä kuvia, puupiirroksia. Tällä kurssilla vedostamme perinteiseen tapaan, ilman prässä. Tämän vuoden kesäkurssilla otetaan muutama väri mukaan. Väripuupiirros voidaan toteuttaa joko yhdellä tai useammalla laatala. Puulevyt ovat koivua ja lehmusta. Kurssityössä yhdistämme riimut ja puupiirroksen.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

- opit riimukirjainten pääperiaatteet
- opit piirtämään riimuja
- opit puupiirrostekniikan perusasiat
- opit puupiirroksessa tarvittavien työvälineiden turvallisen käytön

Osaamistavoitteet

- Osaat riimukirjainten pääperiaatteet
- Osaat piirtää riimuja
- Opit puupiirrostekniikan perusasiat
- Opit puupiirroksessa tarvittavien työvälineiden turvallisen käytön

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opastetaan työvälineiden oikea ja turvallinen käyttö ja opiskelijoita ohjataan kaikissa työvaiheissa. Opettajilla on mukana valmiita piirroksia, joita oppilas voi halutessaan käyttää teostensa luomisessa.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Hyväksytty/hylätty

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa kertoa riimukirjainten pääperiaatteet
- Piirtää riimuja
- Tekee puupiirroksen ohjeen mukaisesti
- Käyttää puupiirroksessa tarvittavia työvälineitä turvallisesti

6.4. Kalligrafian perusopinnot – Historialliset kirjoitukset, I kalligrafian teoria, II Analyysi ja III Materiaalioppi, 7 op

Kurssi on jatkokurssi ja sopii kalligrafian perusteet ja analyysin tekemisen osaaville. Kurssilla opit kirjoituksen historiasta tutkimalla kirjainmerkkien ja kirjoitustyylien kehitystä, opit erottamaan eri

kirjoitustyyliä ja sijoittamaan ne oikeille aikakausille. Opit myös perinteisistä materiaaleista ja välineiden käytöstä, niiden kehittymisestä ja merkityksestä kirjoittamisen kehitykselle.

Kurssi toteutetaan pääosin verkkokurssina, materiaaliopin osuudessa myös lähijakso.

Kurssi toteutetaan pääosin verkkokurssina. Tavoitteena on luoda kalligrafian perinnettä ja säilyttää kauniin kirjoittamisen taitoa.

Kurssin opetuksessa noudatetaan kulttuurisen, sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävän kehityksen tavoitteita.

Osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet

- Tietää kirjoituksen kehityksen päävaiheet
- Tietää kirjoitusmateriaalien vaikutuksen tekstin kehittymiseen
- Osaa erottaa eri aikakausien kirjoituksia
- Osaa käyttää laajaa kirjainanalyysiä historiallisen kirjoituksen tutkimiseen
- Tuntee tärkeimmät perinteiset materiaalit ja välineet; sulkakynä, pergamentti, kultaus

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arvioidaan osaamistavoitteiden saavuttamista hyväksytty – hylätty -asteikolla.

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn ja oppimistehtävien yhteydessä jatkuvana arviointina. Säännöllinen osallistuminen on välttämätöntä. Opiskelija kokoaa tehtävät portfolioiksi, josta opiskelijan on helppo nähdä oman kirjoituksen kehittyminen. Opiskelija kirjaa lyhyesti itsearviointia oppimistehtäviin. Oppimistehtävistä ja osaamisen kehittymisestä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- On kirjoittanut esseen kirjoituksen historiasta
- Osaa kertoa historiallisten välineiden vaikutuksesta kirjoittamisen kehittymiseen
- Osaa sijoittaa tutuimpia kirjoituksia oikeille aikakausille tai järjestykseen
- On tehnyt laajan analyysin valitsemastaan historiallisesta kirjoituksesta
- Osaa kertoa perinteisistä materiaaleista ja on käyttänyt niitä ohjatusti
- On valmistanut sulkakynän ja kirjoittanut sillä
- On valmistellut pergamentin kirjoittamista varten
- On harjoitellut kultausta

6.5. Kalligrafia - Iiriläinen puoliunsiäali, 2,5 op

Book of Kells on tunnettu keskiaikainen evankeliumikäsikirja, jonka kelttiläiset munkit valmistivat noin vuonna 800 Irlannissa. Kirja on yksi länsimaisen kulttuurin ja taiteen mestarinäytteistä. Se sisältää runsaasti erittäin taidokkaita kuvituksia, ja se on kirjoitettu omaperäisellä kirjoituksella, iiriläisellä puoliunsiäalilla. Kirjaa säilytetään Trinity Collegen kirjastossa Dublinissa, Irlannissa.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kalligrafia kurssin aikana:

- Opit piirtämään iiriläisen puoliunisiaalin perusmuodot
- Opit piirtämään kulmikkaita isoja kirjaimia
- Opit solmukuvioiden piirtämisen ohjeen mukaan
- Opit yhden ison alkukirjaimen piirtämisen ja maalaamisen ohjeen mukaan.

Osaamistavoitteet

- osaa piirtää iiriläisen puoliunisiaalin perusmuodot
- osaa piirtää kulmikkaita isoja kirjaimia
- osaa piirtää solmukuvioita ohjeen mukaan
- osaa piirtää ja maalata ison alkukirjaimen ohjeen mukaan

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opit piirtämään iiriläisen puoliunisiaalin perusvedot, kirjan mukaisia rivintäyttäjiä, otsikoissa käytettyjä kulmikkaita kirjaimia sekä koristeluille tyypillisten solmukuvioiden piirtämistä. Kurssi sopii kaikille kirjaimista ja kalligrafiasta kiinnostuneille.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi tapahtuu tuntityöskentelyn yhteydessä jatkuvana arviointina. Osallistuminen kurssille on välttämätöntä. Oppimistehtävistä keskustellaan yhdessä opiskelijan ja/tai ryhmän kanssa. Opiskelija perustelee valintojaan sanallisesti keskusteluissa. Hyväksytty/Hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- kirjoittaa iiriläistä puoliunisiaalia
- piirtää kulmikkaita isoja kirjaimia
- on piirtänyt solmukuvioita
- on piirtänyt ja maalannut ison alkukirjaimen ohjeen mukaan

6.6. Piirustus ja maalaus päivänvalo Haapavesi/ Iltapäivätelle Oulainen, 1,5 op

Kuvataidetta päivänvalon aikaan! Kurssi on tarkoitettu kaiken tasoisille kuvataiteen harrastajille. Kurssilla piirretään, maalataan ja yhdistellään erilaisia piirros- ja maalaustekniikoita, myös alkeista alkaen. Pidemmälle ehtineet voivat työstiä omia aiheita ja saada ohjausta niissä. Työskentelyn ohessa tutustumme värien käyttöön (värioppiin) ja sommitteluun. Kurssilla voi käyttää omia taidetarvikkeita tai ostaa kuvataidekoululta. Opiskelija voi halutessaan toteuttaa kurssin osaamisperusteisesti ja saada siitä opintopisteitä Koski-tietovarantoon. Kurssilla on mahdollisuus suorittaa myös KAPOS- eli kansallisia perustaitojen osaamismerkkejä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kurssin käytyään opiskelija on tutustunut yleisimpiin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin. Hän osaa tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti erilaisia kuvataiteen töitä, tutustuu sommittelun ja värien käytön perusteisiin sekä taidetarvikkeiden välinehuoltoon.

Osaamistavoitteet

- Tutustuu yleisimpiin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin
- Tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti erilaisia kuvataiteen töitä
- Tutustuu sommittelun ja värien käytön perusteisiin
- Taidetarvikkeiden välinehuolto

Keskeiset sisällöt

Piirustusta, maalausta ja kuvataiteen sekatekniikoita. Kuvallisen ilmaisun perusasioita; värioppia, sommittelua ja kuvallisen ilmaisun erilaisia osatekijöitä.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

1. Arviointi perustuu opettajan jatkuvaan arviointiin
2. Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä harjoitustöitä ja huolehtimalla välineiden ja ympäristön siisteydestä
3. Opiskelijat osallistuvat taidekatselmukseen kurssin aikana tai sen lopuksi, jolloin kurssilla syntyneistä teoksista keskustellaan yhdessä ryhmän kanssa

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa käyttää joitakin kuvataiteen perusvälineitä ja -menetelmiä
- Tuottaa teoksia tai kokeilukappaleita haluamallaan tekniikalla
- Huomioi värien ja sommittelun merkityksen teoksessa
- Huoltaa välineet, vie ne paikoilleen työskentelyn lopuksi ja pitää huolen, että oma paikka jää siistiksi

Kansalliset perustaitojen osaamismerkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen
- Vuorovaikutus

6.7. Taideverstas Haapavesi syksy/Rentoa kuvataidetta aikuisille Oulainen syksy, 1,5 op

Aikuisille suunnattu "kuviskoulu", jossa tutustutaan kuvataiteen moniin mahdollisuuksiin ja välineisiin. Teemme rentoja kokeiluja, aiempaa osaamista ei tarvitse olla. Pidemmälle ehtineet voivat työstää omia aiheitaan ja saada ohjausta niissä.

Kurssilla työskennellään pääsääntöisesti sekatekniikoilla eli yhdistelemällä erilaisia piirros- ja maalaustekniikoita, välineitä ovat mm. lyijy- ja grafiittikynät, muste, öljy- ja akryylimaalit, akvarellivärit ja savi. Voit käyttää omia taidetarvikkeita tai ostaa kuvataidekoululta.

Oppilas voi halutessaan toteuttaa kurssin osaamisperusteisesti ja saada siitä opintopisteitä Koski-tietovarantoon. Kurssilla on mahdollisuus suorittaa myös KAPOS- eli kansallisia perustaitojen osaamismerkkejä

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kurssin käytyään opiskelija on tutustunut joihinkin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin. Osaa tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti joitakin kuvataiteen töitä tai kokeilukappaleita sekä tutustuu taidetarvikkeiden välinehuoltoon.

Osaamistavoitteet

- Tutustutaan joihinkin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin
- Tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti joitakin kuvataiteen töitä tai kokeilukappaleita
- Taidetarvikkeiden välinehuolto

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen sekatekniikoita, piirustusta, maalausta ja plastista sommittelua. Kuvallisen ilmaisun perusasioita; värioppia, sommittelua ja kuvallisen ilmaisun erilaisia osatekijöitä.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

1. Arviointi perustuu opettajan jatkuvaan arviointiin
2. Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä harjoitustöitä ja huolehtimalla välineiden ja ympäristön siisteydestä
3. Opiskelijat osallistuvat taidekatselmukseen kurssin aikana tai sen lopuksi, jolloin kurssilla syntyneistä teoksista keskustellaan yhdessä ryhmän kanssa

Lähiopetusta 33h syksy + referenssikuvien kerääminen ja luonnostelu omalla ajalla 7,5h = 1,5 op

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa käyttää joitakin kuvataiteen perusvälineitä ja -menetelmiä
- Opiskelija tuottaa teoksia tai kokeilukappaleita haluamallaan tekniikalla
- Opiskelija huoltaa välineet, vie ne paikoilleen työskentelyn lopuksi ja pitää huolen, että oma paikka jää siistiksi

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen
- Vuorovaikutus

6.8. Rentoa kuvataidetta aikuisille Oulainen kevät, 2 op

Aikuisille suunnattu "kuviskoulu", jossa tutustutaan kuvataiteen moniin mahdollisuuksiin ja välineisiin. Teemme rentoja kokeiluja, aiempaa osaamista ei tarvitse olla. Pidemmälle ehtineet voivat työstää omia aiheitaan ja saada ohjausta niissä.

Kurssilla työskennellään pääsääntöisesti sekatekniikoilla eli yhdistelemällä erilaisia piirros- ja maalaustekniikoita, välineitä ovat mm. lyijy- ja grafiittikynät, muste, öljy- ja akryylimaalit, akvarellivärit ja savi. Voit käyttää omia taidetarvikkeita tai ostaa kuvataidekoululta.

Oppilas voi halutessaan toteuttaa kurssin osaamisperusteisesti ja saada siitä opintopisteitä Koski-tietovarantoon. Kurssilla on mahdollisuus suorittaa myös KAPOS- eli kansallisia perustaitojen osaamismerkkejä.

Osaamistavoitteet

Tavoitteiden kuvaus

Kurssin käytyään opiskelija on tutustunut joihinkin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin. Osaa tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti joitakin kuvataiteen töitä tai kokeilukappaleita sekä tutustuu taidetarvikkeiden välinehuoltoon.

Osaamistavoitteet

- Tutustua joihinkin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin
- Tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti joitakin kuvataiteen töitä tai kokeilukappaleita
- Taidetarvikkeiden välinehuolto

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen sekatekniikoita, piirustusta, maalausta ja plastista sommittelua. Kuvallisen ilmaisun perusasioita; värioppia, sommittelua ja kuvallisen ilmaisun erilaisia osatekijöitä.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

1. Arviointi perustuu opettajan jatkuvaan arviointiin
2. Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä harjoitustöitä ja huolehtimalla välineiden ja ympäristön siisteydestä
3. Opiskelijat osallistuvat taidekatselmukseen kurssin aikana tai sen lopuksi, jolloin kurssilla syntyneistä teoksista keskustellaan yhdessä ryhmän kanssa

Lähiopetusta 39h kevät + luonnostelu ja näyttelyvierailu omalla ajalla 15h = 2 op

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Opiskelija osaa käyttää joitakin kuvataiteen perusvälineitä ja -menetelmiä
- Opiskelija tuottaa teoksia tai kokeilukappaleita haluamallaan tekniikalla
- Opiskelija huoltaa välineet, vie ne paikoilleen työskentelyn lopuksi ja pitää huolen, että oma paikka jää siistiksi

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen
- Vuorovaikutus

6.9. Taideverstas Haapavesi kevät, 1,5 op

Aikuisille suunnattu "kuviskoulu", jossa tutustutaan kuvataiteen moniin mahdollisuuksiin ja välineisiin. Teemme rentoja kokeiluja, aiempaa osaamista ei tarvitse olla. Pidemmälle ehtineet voivat työstää omia aiheitaan ja saada ohjausta niissä.

Kurssilla työskennellään pääsääntöisesti sekatekniikoilla eli yhdistelemällä erilaisia piirros- ja maalaustekniikoita, välineitä ovat mm. lyijy- ja grafiittikynät, muste, öljy- ja akryylimaalit, akvarellivärit ja savi. Voit käyttää omia taidetarvikkeita tai ostaa kuvataidekoululta.

Opiskelija voi halutessaan toteuttaa kurssin osaamisperusteisesti ja saada siitä opintopisteitä Koski-tietovarantoon. Kurssilla on mahdollisuus suorittaa myös KAPOS- eli kansallisia perustaitojen osaamismerkkejä.

Osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet

- Tutustua joihinkin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin
- Tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti joitakin kuvataiteen töitä tai kokeilukappaleita
- Taidetarvikkeiden välinehuolto

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen sekatekniikoita, piirustusta, maalausta ja plastista sommittelua. Kuvallisen ilmaisun perusasioita; värioppia, sommittelua ja kuvallisen ilmaisun erilaisia osatekijöitä.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Lähiopetusta 36h kevät = 1,5 op

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Arviointi perustuu opettajan jatkuvaan arviointiin
- Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä harjoitustöitä ja huolehtimalla välineiden ja ympäristön siisteydestä
- Opiskelijat osallistuvat taidekatselmukseen kurssin aikana tai sen lopuksi, jolloin kurssilla syntyneistä teoksista keskustellaan yhdessä ryhmän kanssa

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen
- Vuorovaikutus

6.10. Piirustus ja maalaus päivänvalo Haapavesi kevät/Iltapäiväateljee Oulainen kevät, 2 op

Kuvataidetta päivänvalon aikaan! Kurssi on tarkoitettu kaiken tasoisille kuvataiteen harrastajille. Kurssilla piirretään, maalataan ja yhdistellään erilaisia piirros- ja maalaustekniikoita, myös alkeista alkaen. Pidemmälle ehtineet voivat työstää omia aiheitaan ja saada ohjausta niissä. Työskentelyn ohessa tutustumme värien käyttöön (värioppiin) ja sommitteluun. Kurssilla voi käyttää omia taidetarvikkeita tai ostaa kuvataidekoululta. Opiskelija voi halutessaan toteuttaa kurssin osaamisperusteisesti ja saada siitä opintopisteitä Koski-tietovarantoon. Kurssilla on mahdollisuus suorittaa myös KAPOS- eli kansallisia perustaitojen osaamismerkkejä.

Osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet

- Tutustua yleisimpiin kuvataiteessa käytettäviin välineisiin ja materiaaleihin, myös sekatekniikan menetelmiin
- Tuottaa ohjatusti tai itsenäisesti erilaisia kuvataiteen töitä
- Tutustua sommittelun ja värien käytön perusteisiin
- Taidetarvikkeiden välinehuolto

Keskeiset sisällöt

Piirustusta, maalausta ja kuvataiteen sekatekniikoita. Kuvallisen ilmaisun perusasioita; värioppia, sommittelua ja kuvallisen ilmaisun erilaisia osatekijöitä.

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Lähiopetusta 39h kevät + luonnostelu ja näyttelyvierailu omalla ajalla 15h = 2 op

1. Arviointi perustuu opettajan jatkuvaan arviointiin
2. Opiskelija osoittaa osaamisensa tekemällä harjoitustöitä ja huolehtimalla välineiden ja ympäristön siisteydestä
3. Opiskelijat osallistuvat taidekatselmukseen kurssin aikana tai sen lopuksi, jolloin kurssilla syntyneistä teoksista keskustellaan yhdessä ryhmän kanssa

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa käyttää joitakin kuvataiteen perusvälineitä ja -menetelmiä
- Tuottaa teoksia tai kokeilukappaleita haluamallaan tekniikalla
- Huomioi värien ja sommittelun merkityksen teoksessa
- Huoltaa välineet, vie ne paikoilleen työskentelyn lopuksi ja pitää huolen, että oma paikka jää siistiksi

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

Vuorovaikutus- ja työhyvinvointitaidot

- Palautteen hyödyntäminen
- Vuorovaikutus

7. Kädentaidot

7.1. Tuohikurssi, 1 op

Kurssin suoritettuasi tiedät teoriassa tuohitöiden perusasiat kuten tuohen keräämisen ja säilömiseen ja osaat käsitellä sekä leikata tuohta nauhoiksi. Lisäksi osaat punoa tuohesta suora- ja/tai vinopunonnalla esimerkiksi säilytyskopan, tai osaat valmistaa levytekniikalla koruja, rasian tai muita valitsemiasi tuohituotteita.

Osaamistavoitteet

Tavoitteet

- Osaat tuohen keräämisen ja säilömiseen
- Osaat käsitellä sekä leikata tuohta nauhoiksi
- Osaat punoa tuohesta suora- ja vinopunonnalla esim. säilytyskopan
- Osaat valmistaa levytekniikalla koruja, rasian tms. tuohituotteita

Arviointi

Arvioinnin kuvaus

Arviointi perustuu opettajan tekemiin havaintoihin opiskelijan työskentelyä seurattaessa ja lopputuloksen arvioinnissa. Lähiopetusta 20 tuntia + itsenäistä työskentelyä omalla ajalla esim. materiaalien ja työvälineiden hankkiminen, suunnitelmien tekeminen sekä mahdolliset lisätehtävät 7 tuntia. Hyväksytty/hylätty.

Opiskelijan osaamisen arvioinnin kriteerit

- Osaa käsitellä sekä leikata tuohta nauhoiksi
- Osaa punoa tuohesta suora- ja vinopunonnalla esim. säilytyskopan
- Osaa valmistaa levytekniikalla koruja, rasian tms. tuohituotteita